REPUBLIKA SLOVENIJA
MINISTRSTVO ZA ZDRAVJE

Štefanova ulica 5, 1000 Ljubljana

T: 01 478 60 01
F: 01 478 60 58
E: gp.mz@gov.si
www.mz.gov.si

Številka: 187-11/2012/256
Datum: 30. 5. 2023

Z A P I S N I K
21. seje Komisije Vlade RS za droge

PODATKI O SESTANKU:

Datum sestanka: 30. 5. 2023	Kraj sestanka: Brdo pri Kranju
Pričetek sestanka: 10:15	Zaključek sestanka: 14:00

PREDLAGANI DNEVNI RED:

1. Predstavitev in potrditev zapisnika pretekle seje ter potrditev dnevnega reda 21. sestanka,

2. Agencija Evropske unije za droge: geneza, aktualni izzivi in vizija (Alexis Goosdeel, direktor Evropskega centra za spremljanje drog in zasvojenosti),

3. Ustanovitev novega centra za zdravljene odvisnosti, ki je namenjen mladostnikom (Andrej Kastelic, CZOPD).

4. Poročila:

    1. Zakonodaja in politika na področju prepovedanih drog
        a. Spremembe in dopolnitve Zakona o proizvodnji in prometu s prepovedanimi drogami,
        b. Spremembe in dopolnitve Uredbe o razvrstitvi prepovedanih drog,
        c. Predlog novega Nacionalnega programa na področju prepovedanih drog za obdobje 2023 – 2030,

    2. Delo policije na področju prepovedanih drog (Mišo Radovančević, MNZ).

5. Razno

    a. 10. slovenska konferenca o zdravljenju odvisnosti (Andrej Kastelic, CZOPD),
    b. 17. Nacionalna preventivna konferenca (Ada Hočevar Grom, NIJZ),
    c. Postopki financiranja nevladnih organizacij s področja prepovedanih drog.

PRISOTNI VABLJENI ČLANI:

- Azra Herceg, predsednica komisije, državna sekretarka na Ministrstvu za zdravje (MZ);
- Vesna Marinko, MZ;
- Igor Kovačič, Ministrstvo za pravosodje (MP);
- Mišo Radovančević, Ministrstvo za notranje zadeve (MP);
- Urška Stepanek, Ministrstvo za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti (MDDSZEM);
- Primož Brinovec; Ministrstvo za finance (MF), Finančna uprava (FURS);
- Matjaž Grkman, Ministrstvo za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano (MKGP);
- Elvira Šušmelj, Ministrstvo za vzgojo in izobraževanje (MVI);
- Jurij Anžin, Zveza nevladnih organizacij na področju drog in zasvojenosti (ZNVOS);
- Zvone Horvat Žnidaršič, Center nevladnih organizacij Slovenije (CNVOS);

PRISOTNI VABLJENI:

- Danijel Jug, Policija;
- Eva Salecl Božič, Uprava za izvrševanje kazenskih sankcij (URSIKS);
- Ada Hočevar Grom, Nacionalni inštitut za javno zdravje (NIJZ);
- Mateja Jandl, NIJZ;
- Nejc Havaši, NIJZ;
- Andrej Kastelic, Center za zdravljenje odvisnosti od prepovedanih drog (CZOPD);
- Ivona Kruljac, CPZOPD;
- Barbara Razinger, Javna agencija za zdravila in medicinske pripomočke (JAZMP);
- Momir Radulović, JAZMP;
- Alexis Goosdeel, EMCDDA.

Odsotni vabljeni člani:

- Viktor Sladič, Ministrstvo za obrambo (MORS);
- Robert Dolničar, MORS;
- Damijan Režek, MF;
- Marjeta Bizjak, MKGP;
- Jerneja Forštner, MZZ;

Drugi prisotni:

- Jože Hren, MZ;
- Julijana Zucchiati Godina, MZ;
- Anej Korsika Knific, MZ;
- Anže Trček, MZ;
- Borut Bah, ZNVOS;
- Mina Paš, ZNVOS;
- Andreja Skarlovnik Ziherl, tolmačka.

Pristnost opravičili:

- Mišela Mavrič, MVI;
- Jerneja Forštner, MZZ.

Uvodoma je predsednica Komisije Vlade Republike Slovenije za droge, državna sekretarka na Ministrstvu za zdravje, ga. Azra Herceg pozdravila prisotne in se jim zahvalila za udeležbo na 21. seji Komisije Vlade RS za droge. Ga. Herceg je prisotnim povedala, da je razlog za tokratno zasedanje Komisije na Brdu pri Kranju praznovanje 100 obletnice javnega zdravja v Sloveniji.

Tudi kontaktna točka na področju prepovedanih drog je locirana znotraj Nacionalnega inštituta za javno zdravje. Ta kontaktna točka je del širše mreže Evropskih kontaktnih točk, ki jo koordinira Evropski center za droge in zasvojenosti. Omenjena agencija se s svojim novim statutom v veliki meri vzpostavlja na novo. Udeležbo direktorja EMCDDA na prireditvi ob stoti obletnici javnega zdravja v Sloveniji smo zato izkoristili tudi za sestanek Komisije na Brdu. Direktorja g. Alexis Goosdeela smo povabili, da nam na kratko predstavi zgodovino in tudi vizijo razvoja informacijskega sistema na področju drog v EU.

Ga. Herceg je prisotne seznanila s tem, da je svojo odsotnost opravičila dr. Mišela Mavrič, ki jo bo na seji v imenu Ministrstva za vzgojo in izobraževanje nadomeščala ga. Elvira Šušmelj. Svojo odsotnost je opravičila tudi predstavnica Ministrstva za zunanje zadeve ga. Jerneja Forštner.

Predsedujoča je udeležence v nadaljevanju seznanila z določili Poslovnika Komisije Vlade RS za droge, da imajo pravico do glasovanje le člani Komisije, ostali, torej predstavniki sodelujočih strokovnih služb in institucij, ne glasujejo. Na tej točki je bila ugotovljena sklepčnost in s tem izpolnjeni pogoji za uradni začetek seje.

1. Predstavitev in potrditev zapisnika pretekle seje ter potrditev dnevnega reda 21. sestanka:

Člani komisije so se seznanili s predlogom dnevnega reda 21. sestanka predstavnik ZNVOS, g. Jurij Anžin je pod točko razno predlagal točko o postopkih financiranja nevladnih organizacij, ki delujejo na področju prepovedanih drog. Predlog dnevnega reda je bil z navedeno dopolnitvijo pod točko razno soglasno sprejet.

Glede zapisnika 20. sestanka komisije in realizacije njegovih sklepov ni bilo pripomb.

Sklep:

1. **Komisija Vlade RS za droge potrjuje dnevni red 21. sestanka Komisije Vlade RS za droge, ki se pod točko razno dopolni s točko o postopkih financiranja nevladnih organizacij s področja prepovedanih drog.**

2. **Komisija Vlade RS za droge je potrdila zapisnik 20. sestanka.**

2. Agencija Evropske unije za droge: geneza, aktualni izzivi in vizija:

Direktor agencije je uvodoma izpostavil, da med agencijo in Slovenijo poteka dolgoletno odlično sodelovanje in da se je Slovenija v zadnjih letih profilirala kot velika zagovornica in referenčna država na področju zgodnje preventive. Pomemben premik je bil tu dosežen predvsem s sprejetjem resolucije »Promoting comprehensive and scientific evidence-based early prevention«.

V nadaljevanju je g. Goosdeel izpostavil, da področje prepovedanih drog danes lahko opišemo s tremi besedami- *everywhere, everything and everyone.* S tem je mišljeno, da prepovedane droge danes več niso lokalni ali regionalni problemi, temveč gre za *vseprisotnost* in svetovno problematiko, ki jo je mogoče učinkovito naslavljati samo na tej ravni. Z vidika silovitega razmaha novih psihoaktivnih snovi lahko govorimo o tem, da ima danes skoraj *vsakršna* snov potencial,

da se jo zlorabi v psihoaktivne namene. Upoštevajoč razvejanost organiziranih kriminalnih združb in posledic, ki jih ima njihovo delovanje na širšo družbo, tako na same uporabnike prepovedanih drog kot na poslabšano varnostno situacijo, povečana korupcijska tveganja pa lahko govorimo o tem, da droge danes vplivajo na *vsakogar.*

Zakonodajni predlog novega statuta Agencije Evropske unije za droge je namenjen učinkovitemu soočanju s temi izzivi. Tako z vidika nadzora (predvsem hkratni uporabi več snovi, predhodnim sestavinam za prepovedane droge) in pripravljenosti (sistem zgodnjega opozarjanja, mreža forenzičnih in toksikoloških laboratorijev). Kot tudi z vidika razvoja kompetenc in certificiranja dela nacionalnih kontaktnih točk. Za podrobnejše informacije glej prilogo št. 1 *»Preparing for the new mandate«*

3. Ustanovitev novega centra za zdravljene odvisnosti, ki je namenjen mladostnikom

Članicam in članom Komisije je bil predstavljen proces oblikovanja in vsebina novega oddelka za obravnavo mladostnikov, ki bo deloval kot poseben oddelek v okviru Centra za zdravljenje odvisnosti od prepovedanih drog (CPZOPD). Predstavnika Centra dr. Andrej Kastelic in dr. Ivona Kruljac sta predstavila program bolnišnične obravnave mladostnikov z duševno in vedenjsko motnjo zaradi jemanja psihoaktivnih snovi.

Terciarni program integrativne in multidisciplinarne obravnave mladostnikov z duševno in vedenjsko motnjo zaradi uporabe psihoaktivnih substanc, ki zaradi kompleksne klinične slike (pogoste komorbidnosti z drugimi duševnimi motnjami) potrebujejo intenzivno zdravstveno, ambulantno in/ali tudi bolnišnično obravnavo. Multidisciplinarna obravnava vključuje tako otroke, mladostnike in mlade odrasle kot njihove starše oziroma svojce in /ali skrbnike (nadaljnje podrobnosti v prilogi št. 2).

V razpravi je bila izpostavljena tudi potreba po sodelovanju s prevzgojnim zavodom Radeče, pri čemer je bilo obrazloženo, da pri novem centru ne bo šlo za varovane programe. Ne želijo si namreč, da bi bila hospitalizacija ključni del, temveč del širše, celostne in dolgotrajne obravnave, ki je morajo biti ti mladostniki deležni. Nadalje je bila izpostavljena možnost napotovanja v programe zdravljenja s strani sodnikov v primerih mladoletnih storilcev prekrškov ali kaznivih dejanj. V zvezi s tem je bilo pojasnjeno, da v Sloveniji več kot 10.000 mladostnikov uporablja prepovedane droge in da kapacitete tako mreže CPZOPD kot nevladnih organizacij ne bodo zadostovale za vse. V akutnih primerih je že zdaj na volj forenzični oddelek, v primeru novega programa pa vseeno računajo na neko minimalno motivacijo s strani mladostnika.

Sklep:

3. Komisija Vlade RS za droge se je seznanila z ustanovitvijo Centra za zdravljenje odvisnosti od prepovedanih drog za mladostnike.

4. Poročila:

1. Zakonodaja in politika na področju prepovedanih drog

a. Spremembe in dopolnitve Zakona o proizvodnji in prometu s prepovedanimi drogami,

7. 3. 2023 je bila s strani Ministrstva za zdravje imenovana delovna skupina za pripravo predloga sprememb in dopolnitev Zakona o proizvodnji in prometu s prepovedanimi drogami (ZPPPD). V delovno skupino so bile imenovane predstavnice in predstavniki Ministrstva za notranje zadeve

(Uprava kriminalistične policije, Uprava uniformirane policije, Nacionalni forenzični laboratorij), Ministrstva za pravosodje, Finančne uprave, Urada za kemikalije, Zdravstvenega inšpektorata, Javne agencije za zdravila in medicinske pripomočke ter Nacionalnega inštituta za javno zdravje.

V okviru srečanj so bili identificirani in naslovljeni glavni vsebinski sklopi načrtovane novelacije ZPPPD, in sicer področje prekrškov - problematika višine glob tako za posest za enkratno osebno uporabo, kot za posest za večkratno osebno uporabo prepovedanih drog. Ureditev področja napotovanja v program zdravljenja uživalcev prepovedanih drog ali socialno varstvene programe, ki jo predvideva 33. člen.

Drug sklop večjih vsebinskih sprememb pa zajema uvedbo nove IV. Skupine prepovedanih drog, v katero bi bile razvrščene tiste snovi, ki so nevarne za zdravje ljudi zaradi posledic, ki jih lahko povzroči njihova zloraba in se lahko uporabljajo tudi v industrijske namene. Gre torej za snovi, ki imajo legitimno uporabno vrednost v industrijske namene, hkrati pa predstavljajo nevarnost za zlorabo (denimo GBL).

Sklep:

4. **Komisija Vlade RS za droge se je seznanila s procesom priprave sprememb in dopolnitev Zakona o proizvodnji in prometu s prepovedanimi drogami. Komisija predlaga, da se v nadaljevanju zagotovi vse predvidene kanale za javno razpravo, ki bo omogočala sodelovanje vseh zainteresiranih.**

b. Spremembe in dopolnitve Uredbe o razvrstitvi prepovedanih drog

Uredba o razvrstitvi prepovedanih drog je pred 10 leti vsebovala 295 snovi, danes jih je že 536, v prihodnje je zato pričakovati nadaljnjo rast števila novih psihoaktivnih snovi.

V nadaljevanju je predstavnik NIJZ predstavil mnenje o treh snoveh (ibogain, harmin in Salvia divinorum oziroma opojna kadulja) za pravo oceno tveganja namreč ni bilo dovolj oziroma sploh ne obstajajo pravi epidemiološki podatki.

V primeru ibogaina so določeni indici o uporabnosti za zdravljenje odvisnosti, nadalje je verjeten tudi potencial pri zdravljenju depresije in posttravmatskega stresnega sindroma. Zabeleženi so primeri težav s povzročanjem motenj srčnega ritma, tudi primeri smrti, vendar jasna vzročna povezava v zvezi s tem ni bila dokazana. Za splošno javnost snov predstavlja majhno tveganja za določene skupine, predvsem tiste, ki že imajo predhodne zdravstvene težave, pa je tveganja lahko visoko.

V primeru harmina je mnenje še toliko težje podati, ker gre za snov, ki se praviloma jemlje v kombinaciji z drugimi drogami, zato so dostopna samo poročila o učinkih, ko je oseba zaužila tudi harmin. Ni podatkov, da bi imel dolgoročne negativne učinke šibki dokazi o določenih pozitivnih učinkih. Register zastrupitev ne beleži zastrupitev s harminom, snov tudi ni močno razširjena.

Salvia divinorum oziroma opojna kadulja je močan halucinogen, ki ga določena ljudstva že stoletja uporabljajo v obredne, religiozne in zdravilske namene. Obstajajo določeni indici, da bi bila lahko snov koristna pri zdravljenju depresije, vendar o tem ni trdnih dokazov, snov se pri nas uporablja zelo poredko.

V razpravi je bilo izraženo, da so mnenja o treh snoveh pripravljena na kakovosten način in tako podrobno, kolikor to dopuščajo zelo skopi podatki o njihovi uporabi. Nadalje je bilo izpostavljeno, da določeni posamezniki po teh psihedeličnih snoveh posegajo samostojno, z namenom soočanja z določenimi psihološkimi vsebinami. Ker tovrstna terapija zakonsko ni mogoča, se lahko pri nadaljnjem soočanju in umeščanju psihedelične izkušnje za posameznika pojavijo

dodatne težave. Zlasti v primeru neustrezne obravnave, se lahko stiske še poglobijo. Pomembno je, da so ti ljudje deležni dovolj hitre in kakovostne psihoterapevtske obravnave.

V razpravi je bilo izraženo enotno stališče, da je potrebno podpreti nadaljnje raziskovanje in potencialni razvoj teh snovi v terapevtske namene. Izražena pa so bila različna stališča o tem, ali je potrebno te tri snovi uvrstiti na seznam prepovedanih drog.

Predstavniki Ministrstva za zdravje so članom Komisije predstavili seznam 14 novih psihoaktivnih snovi, ki bodo predlagane za vključitev v Uredbo o razvrstitvi prepovedanih drog, nadalje je bilo pojasnjeno, da bo predlog v javni razpravi in da lahko kdorkoli v času javne razprave predlaga dodatne snovi, ki bi jih bilo potrebno uvrstiti v Uredbo.

Sklep:

5. **Komisija predlaga Ministrstvu za zdravje, da dokument s 14 novimi psihoaktivnimi snovmi posreduje v javno razpravo.**

c. Predlog novega Nacionalnega programa na področju prepovedanih drog za obdobje 2023 – 2030

Predstavniki Ministrstva za zdravje so članom Komisije predstavili predlog Resolucije o nacionalnem programu na področju prepovedanih drog za obdobje 2023-2030. Izpostavljeno je bilo, da je bilo ključno vodilo pripravljavcev, kako najbolje pomagati vsem prizadetim, naj si bodo to uporabniki prepovedanih drog, njihovi svojci ali bližnji in pa širše lokalne skupnosti. V tako koordiniranem dialogu, ki ga je vodilo Ministrstvo za zdravje, je bila opredeljena vizija Resolucije in ta je:

Da želimo z vsemi našimi ukrepi in aktivnostmi prispevati k družbi socialnega blagostanja, boljšega zdravja ter zmanjšanja neenakosti v zdravju vseh prebivalcev, vključno z uporabniki drog.

Strateški okvir EU in Slovenije na področju prepovedanih drog temeljita na istih načelih, vrednotah in ciljih: v javnozdravstvenih paradigmah, na upoštevanju človekovih pravic in na krepitvi javne varnosti.

Resolucija posebej izpostavlja odločenost h krepitvi preverjenih in učinkovitih kakovostnih preventivnih programov. Izražena je nadaljnja podpora programom, ki pomagajo ohraniti ali znižati število okuženih s HIV in hepatitisoma B in C ter smrtnih primerov zaradi prevelikih odmerkov. V prihodnjih letih bodo tudi s pomočjo »Evropske kohezijske politike« investirani novi viri v programe celovitega okrevanja. Nadalje, bo pozornost namenjena:

- razvoju in nadgradnji koordinativnih struktur na področju drog tako na lokalni kot državni ravni,
- okrepljenim dejavnostim države zoper vse oblike kriminala v povezavi z drogami,
- in nadgradnji informacijskega sistema na področju prepovedanih drog za še hitrejši odziv in celovitejšo pomoč vsem, ki jo potrebujejo.

Po predstavitvi in krajši izmenjavi mnenj je bil sprejet naslednji sklep.

Sklep:

6. **Komisija Vlade RS za droge se je seznanila s postopkom sprejemanja Resolucije o nacionalnem programu na področju drog 2023-2030. Komisija predlaga Ministrstvu za zdravje, da intenzivira priprave Akcijskega načrta na področju drog.**

2. Delo policije na področju prepovedanih drog

Predstavnik Uprave kriminalistične policije je predstavil delo kriminalistične in uniformirane policije na področju prepovedanih drog. V zvezi s prepovedanimi drogami je na letni ravni storjenih okrog 3500 prekrškov in okrog 1000 kaznivih dejanj. Policija deluje v regionalnih varnostnih sosvetih, ki obravnavajo in se odzivajo tudi na področje prepovedanih drog. Izpostavljeno je bilo izredno dobro sodelovanje z Ministrstvom za zdravje in Nacionalnim inštitutom za javno zdravje, pogrešajo pa intenzivnejše sodelovanje s Centri za socialno delo in šolskim resorjem.

5. Razno

a. 10. slovenska konferenca o zdravljenju odvisnosti,

Predstavnik CPZOPD je prisotne povabil na 10. slovensko konferenco o zdravljenju odvisnosti tokrat posvečeno obravnavi otrok in mladostnikov.

b. 17. Nacionalna preventivna konferenca,

Predstavnica NIJZ je prisotne povabila na 17. nacionalno konferenco ob mesecu preprečevanja zasvojenosti, ta bo predvidoma potekala v novembru in se bo letos osredotočala na tematiko družin.

c. Postopki financiranja nevladnih organizacij s področja prepovedanih drog. Predstavnik

Predstavnik Zveze nevladnih organizacij na področju drog in zasvojenosti je izpostavil, da je sodelovanje nevladnih organizacij z vladnim sektorjem zelo dobro, da se čutijo kot enakovredni sogovorniki, ki imajo ustrezen vpliv na delovanje in razvoj področja. Težave pa so na ravni postopkov financiranja nevladnih organizacij ti postopki so lahko izrazito dolgotrajni in posledično ogrožajo stabilno financiranje, s tem pa ohranjanje strokovnega kadra in zagotavljanje storitev in programov NVO. V zvezi s tem je bil sprejet spodnji sklep.

Sklep:

7. **Komisija Vlade RS za droge je sklenila, da na naslednji 22. seji posebno točko dnevnega reda nameni postopkom financiranja nevladnih organizacij s področja prepovedanih drog.**

Predsedujoča se je na koncu zahvalila vsem prisotnim za udeležbo in konstruktivno razpravo ter napovedala, da bo naslednji 22. sestanek Komisije Vlade Republike Slovenije za droge potekal jeseni in da bodo člani o točnem datumu pravočasno obveščeni.

Zapisal: Anej Korsika Knific

Priloge

1. Preparing for the new mandate, EMCDDA,
2. Program bolnišnične obravnave mladostnikov z duševno motnjo zaradi jemanja PAS - CZOPD UPK LJ UPK Ljubljana,